

FRANCIS DRAKE (1542 – 1596)

Francis Drake a fost un temerar și priceput navigator. Printre multe aventuri, una dintre ele, strălucita sa circumnavigație în jurul lumii între anii 1577 și 1580, a asigurat intrarea sa în rândul celor mai importante personalități din vremea dinastiei Tudorilor care conducea Anglia în aceea perioadă.

În timpul vieții, a fost privit cu admirație dar și cu invidie de compatrioții săi și de către oameni din alte țări. Unii englezi îl considerau un erou, pe când alții nu aveau încredere în el considerându-l parvenit. În Spania catolică era urât și temut, dar și venerat în secret de către opoziții regalității și ai catolicismului.

1. Marea Britanie în timpul lui Drake

În timpul vieții lui Drake, Anglia era condusă de regina Elisabeta I-a Tudor. Era o perioadă în care regatul britanic cunoștea o dezvoltare economică, militară și demografică importantă, ceea ce impunea expansiuni teritoriale pentru colonizarea unor noi teritorii care să fie piețe de desfacere pentru mărfurile englezești, în special lână.

De asemenea Anglia dorea să câștige de pe urma profiturilor imense care urmau să fie obținute prin cucerirea de noi pământuri în "Lumea Nouă" a Americilor și de pe urma comerțului cu mirodenii din est, la fel cum făcuseră Spania și Portugalia.

Erau timpuri în care religia era puterea dominantă în stat și foarte importantă pentru oameni, mai ales pe fundalul disputei dintre protestantism și catolicism care tindea să devină religia dominantă a țării.

Argumentele religioase și nevoia de a dezvolta comerțul obligau Anglia să intre în conflict cu regatul Spaniei, confruntare care a marcat pentru o lungă perioadă viața lui Drake.

2. Biografia lui Fr. Drake

S-a născut la Tavistock, în comitatul Devon cândva între anii 1541 și 1543. A crescut într-o familie protestantă obișnuită și modestă, dar foarte religioasă. Când Francis era încă un copil au avut loc o serie de tulburări în Devon, cu ocazia instalării pe tronul Angliei a reginei catolice Mary.

Familia Drake s-a mutat la Chatham, în Kent, unde, pentru o vreme, au trăit într-o corabie veche scoasă din navigație, perioadă în care tatăl lui Francis a devenit predicator protestant.

Aceste experiențe, trăite încă din fragedă copilărie, au influențat profund adolescența și tinerețea lui Drake, protestantismul devenind pentru el un element esențial al întregii lui vieți astfel încât în timpul călătoriilor sale în jurul lumii obișnuia să conducă slujbe pe vas de două ori pe zi.

A fost înșurat de două ori. La 25 de ani s-a înșurat cu Mary Newman, care a decedat în 1583. S-a recăsătorit în 1585 cu Elizabeth Sydenham, care provenea dintr-o familie mult mai puternică și influentă. Nu a avut copii cu nici una din ele.

3. Prima călătorie pe mare

Drake a început să călătorească pe mare de la vârsta de 12–13 ani, în timp ce locuia la Chatham. Fusese ucenic pe un mic vas de comerț care i-a revenit după ce stăpânul acestuia a murit. A vândut nava, s-a întors în Devon și a început să navigheze pe un vas numit "Judith" împreună cu ruda sa John Hawkins, implicându-se în negoțul cu sclavi. Din Africa aduceau negrii pe care îi vindeau în "Lumea Nouă" ca mână de lucru. În cursul uneia din primele expediții au fost atacați de o escadră spaniolă,

în urma căruia nu au reușit să salveze decât două nave. Între anii 1570 – 1571 Drake a făcut două călătorii profitabile în Indiile de Vest.

4. Perioada pirateriei pe mare

"...his Majesty's Ship the CENTURION engag'd and took the Spanish Galeon call'd NOSTRA SEIGNORA DE CABODONGA..."

Corăbiile spaniole, care se întorceau în Europa după noile cuceriri teritoriale din America de Sud, erau ținte extrem de ispititoare pentru pirați datorită metalelor prețioase cu care erau încărcate (aur, argint). Drake ataca asemenea corăbii. Dacă reușea să le captureze, păstra o parte a încărcăturii pentru sine iar restul o oferea reginei. În această perioadă a atacat și jefuit numeroase porturi spaniole și portugheze din "Lumea Nouă" și din Atlantic.

Astfel între anii 1572 – 1573, Drake a condus incursiuni împotriva porturilor spaniole din Marea Caraibelor, cucerind portul numit *Nombre de Dios* care se afla pe istmul Panama și a distrus orașul Portobelo. Cu ocazia acestor lupte a văzut și oceanul Pacific.

În timpul expedițiilor din Panama a fost ajutat de foști sclavi (cimarrones), care fugiseră din locurile în care au fost vânduți și în care munceau pentru a trăi în păduri și munți, în afara legii. Majoritatea i-au ajutat pe englezi pentru că îi considerau pe spanioli vinovați de situația disperată în care se aflau. Un cimarron, numit Diego, a devenit apropiatul lui Drake, însoțindu-l în Anglia și mai târziu în jurul lumii. S-a întors în Anglia cu o încărcătură considerabilă de metale prețioase și cu o reputație de pirat neântrecut. Între anii 1573 – 1576 a primit misiunea să înăbușe o revoltă care luase amploare în Irlanda.

5. Călătoriile și circumnavigația în jurul lumii

Circumnavigația a durat 3 ani, din 1577 până în 1580. Inițial, expediția trebuia să fie o incursiune asupra porturilor și corăbiilor spaniole.

Astfel, în 1577 regina Elisabeta I-a a autorizat, în secret, planul lui Drake de a organiza o incursiune navală la care să i-a parte John Winter și Thomas Doughty. Ca urmare, pe data de 15 noiembrie 1577 "Piratul reginei" a plecat din Plymouth spre Gibraltar, în vasul său numit "Pelicanul".

În prima zi s-a dezlănțuit o puternică furtună, Drake fiind nevoit să ancoreze într-un port apropiat din Falmouth pentru că nava pe care o conducea începuse să se scufunde. A fost nevoit să ordone tăierea catargului principal pentru a ușura corabia și a o salva.

În această situație toți cei trei comandanți (Drake, Winter și Doughty) au fost nevoiți să se reîntoarcă la Plymouth înainte de a-și continua expediția, deși nava lui Winter, de exemplu, nu a suferit nici o stricăciune. Cei trei au pornit din nou pe mare la data de 15 decembrie 1577 din același port, cu un număr sporit de corăbii și cu un echipaj care totaliza 164 de marinari. Corăbiile (de război și aprovizionare) aveau următoarele caracteristici:

- *Pelican*, cântărea 100 t și avea 18 tunuri;
- *Elizabeta*, cântărea 80 t și avea 16 tunuri;
- *Mary Gold* (Marigold), cântărea 30 t și avea 10 tunuri;
- *Swan*, cântărea 50 t și era destinată aprovizionării cu alimente și muniție etc..

Ruta aleasă era spre sud și de aceea tot echipajul credea că se îndreptau către Mediterana și apoi spre portul Alexandria. Drake a navigat însă mult spre sud-vest și a atins continentul american. De teama pierderii navelor din convoi datorită furtunilor și ceții, a hotărât distrugerea a două dintre ele. Între 20 august și 6 septembrie 1578, Drake a atins partea sudică a continentului american și a pătruns în strâmtoarea Magellan traversând-o într-o perioadă incredibil de scurtă (16 zile), datorită măiestriei cu care a dirijat convoiul dintr-o mică ambarcațiune. Echipajele epuizate fizic au început să sufere și de subnutriție, dar trecând pe lângă arhipelagul "Tierra del Fuego" au fost ajutați cu mâncare și apă de către aborigenii care locuiau în aceea zonă. Drake a constatat că aceste pământuri nu erau parte a altui continent aflat mai la sud, după cum se credea și aceasta însemna că oceanul Atlantic și Pacific se întâlneau la sud de Capul Horn, aflat pe arhipelag, rută descoperită mai târziu în anul 1616. La fel, Francis Fletcher, căpitanul navei lui Drake constata următoarele: "*În trecere am descoperit că Terra Australis nu este un continent, doar insule împrăștiate cu trecători mari între ele*".

Pătrunzând în Pacific și navigând spre nord, la Drake au ajuns zvonuri despre o posibilă revoltă a oamenilor săi nemulțumiți de condițiile în care călătoreau și de aceea în portul Julian, la nord de strâmtoarea Magellan, l-a executat pe comandantul Doughty bun prieten și confident. A urmat pierderea navei *Mary Gold* (Marigold), iar *Elizabeta* a părăsit expediția și s-a întors în Anglia.

În octombrie 1578, urcând de-a lungul coastei de vest a Americii de Sud, expediția a rămas cu doar 58 de oameni, toți aflându-se pe nava *Pelican* pe care Drake a renumit-o *Căprioara de aur* (*The Golden Hind*). Mergând spre nord a continuat să atace și să jefuiască porturi spaniole din Chile și Peru și a capturat corăbii folosindu-le hărțile de navigație deosebit de exacte. Comorile confiscate de pe aceste nave erau considerabile, dar cea mai importantă a fost capturată la Cacafuego. Aici, Drake a adunat 26 tone de argint, 80 pounds (livre – 435 gr.) de aur, 13 cufere cu bani și numeroase bijuterii. Pe 15 februarie 1579, lângă Qualica, Drake a aflat că nava "Nuestra Señora de la Concepcion" încărcată cu mărfuri valoroase și metale prețioase, condusă de San Juan de Anton, se îndrepta spre Panama.

Când Drake a ajuns-o, nava era deja ancorată în port, în siguranță. În port, *Căprioara de aur* a fost controlată de un ofițer de la vamă care văzând tunurile a confundat-o cu o corabie-pirat franceză. Riscând să-i fie capturată nava, Drake a ordonat tăierea ancorei și prin luptă a părăsit portul.

În cele din urmă, pe data de 1 martie 1579, Drake a găsit-o pe "Nuestra Señora de la Concepcion" și a atacat-o. San Juan de Anton a fost rănit de o săgeată fiind nevoit să predea corabia. Aproape fără vărsare de sânge, Drake a reușit să captureze corabia spaniolă împreună cu încărcătura ei prețioasă de aur, argint, făină și alte mărfuri care valorau peste 400.000 de pesos.

Căutând un drum spre Atlantic, Drake a continuat să navigheze spre nord ajungând până la 48° latitudine N, în apropierea graniței americano-canadiene de astăzi. A întors apoi nava spre sud și s-a retras într-un golf (numit astăzi Golful lui Drake) undeva la nord de orașul San Francisco din ziua de azi. Ajuns în California a numit pământul "Nova Albion" (Noua Anglie) și l-a revendicat pentru regină.

A continuat să meargă în sud, prin Pacific, spre Indiile de Est sau Insulele Mirodeniilor de unde a încărcat pe navă 6 tone de *cuișoare*. Blocat într-un recif, a fost nevoit să arunce în mare jumătate din încărcătură pentru a se elibera. Ruta stabilită în continuare a fost spre Indonezia, pe lângă coasta sudică a teritoriului Java care nu se găsea în hărți. Aici Drake a descoperit că Java este o insulă și nu un pământ legat de continent, așa cum credeau olandezii care erau colonizatorii

acelor teritorii. A continuat să navigheze în oceanul Indian, pe lângă teritoriile Indoneziei, a trecut de Capul Bunei Speranțe și s-a întors în Anglia (la Plymouth) în anul 1580. Călătoria lui Drake în jurul lumii, cu mica sa corabie *Căprioara de aur*, a adus pe lângă noi descoperiri teritoriale și mirodenii, aur, argint precum și alte comori spaniole jefuite. Drake a devenit astfel primul căpitan care a navigat complet în jurul lumii (Magellan a murit în timpul călătoriei) și a devenit erou național. De asemenea asigurarea unei stări bune de sănătate a membrilor echipajului a fost o realizare remarcabilă, în contrast cu sănătatea acelor care l-au însoțit pe Magellan în circumnavigația lui, făcută cu 59 de ani mai devreme. Drept răsplătă Elizabeta I-a i-a dat o mare sumă de bani (£10.000), l-a înobilat cu titlul de *Sir* și a cinat la bordul *Căprioarei de aur* la Deptford, pe râul Tamisa. Regina i-a mai dăruit o *miniatură* a ei însăși și o eșarfă verde din mătase pe care scria "Fie ca Atotputernicul Dumnezeu să-ți fie Ghid și Protector până la Sfârșit". A devenit primarul Plymouthului în anul 1581 și a fost membru al Parlamentului între 1584 – 1585. Tot restul vieții a fost numit *Sir Francis Drake*. Onorurile acordate și considerarea lui Drake drept erou național au fost primite de către Spania ca o insultă adusă țării și regalității.

Regele Spaniei a cerut judecarea lui Drake pentru piraterie, deoarece călătoria sa în jurul lumii a fost extrem de distructivă pentru interesele spaniole.

6. Experiența înaintașilor

În perioada dinastiei Tudorilor era foarte important ca un navigator să aibă experiență și să se folosească de toate mijloacele și metodele de navigație descoperite și utilizate de predecesori. Se recunoștea că atât Spania cât și Portugalia au explorat oceanele cu mult înaintea Angliei. Fiind conștient de acest lucru, Fr. Drake l-a capturat și a folosit experiența navigatorului portughez Nuna da Silva pentru a-l ghida în trecerea pe lângă Brazilia și pe lângă coasta de est a Americii.

În Pacific a capturat hărțile a doi navigatori spanioli care erau în drum spre Filipine. Avea deja o hartă a lumii confecționată în Portugalia și trei cărți despre tehnica navigației.

7. Continuarea expedițiilor

În anul 1585 Drake a primit comanda unei mari flote pe care a îndreptat-o spre Indiile de Vest. În timpul expediției a jefuit mai multe așezări spaniole precum și orașul Sfântul Augustine, în Florida de astăzi. În același an a atacat, împreună cu 1.000 de oameni, orașul Santiago. Deoarece nu a găsit nici o comoară, a ordonat ca orașul să fie ars din temelii. În anul 1586 a capturat orașul Santo Domingo din insula Hispaniola (azi numită Haiti). Pe drumul de întoarcere s-a oprit în prima colonie englezească din *Lumea Nouă*, situată pe insula Roanoke în largul coastei Carolinei de Nord, pentru a-i aduce înapoi în Anglia pe cei 108 coloniști care din anul 1585 au încercat, fără succes, să muncească și să trăiască în pace cu populația băștinașă după ce fuseseră lăsați pe insulă fără suficiente provizii și mijloace de trai de către Sir Richard Grenville. În urma acestor călătorii se spune că Drake a introdus tutunul în Marea Britanie, din America de Nord.

8. Drake și Armada

Regele Spaniei, Filip al II-lea, vroia ca Anglia să rămână o țară catolică și după moartea fostei sale soții regina Maria

Tudor și de aceea a hotărât să o atace. Filip avea și alte motive pentru a ataca Anglia. Soldații englezi îi ajutau pe olandezi să lupte împotriva spaniolilor în Olanda. Pirații, ca Drake, ajutați de guvernul englez, jefuiau de-a lungul coastei spaniole. Anglia devenea rapid o mare putere maritimă protestantă. Executarea reginei Maria l-a hotărât pe Filip să atace regatul englez, crezând că va învinge. Era sigur că Dumnezeu îl va ajuta. El a format cea mai mare grupare de nave, nemaivăzută până atunci, numită *Armada* pe care o strângea în porturile Cadiz și Coruna.

Regina Elizabeta I-a fiind informată de constituirea flotei spaniole și de intențiile regelui Spaniei, l-a trimis în recunoaștere pe Drake. Acesta a atacat, în anul 1587, porturile în care era ancorată flota. Acest incident mai este cunoscut ca "părlirea bărbii regelui Spaniei". În cursul raidului au fost scufundate sau capturate între 20 și 30 de nave și au fost distruse căile de aprovizionare ale armatei spaniole. Atacul lui Drake a determinat întârzierea începerii acțiunilor *Armadei* și a slăbit aprovizionarea cu alimente și materiale de război. Spaniolii au fost obligați să folosească lemn verde, nepotrivit pentru construcția butoaielor în care păstrau proviziile, pentru că Drake îl distrusese pe cel bun. De aceea, mai târziu, hrana destinată trupelor s-a alterat.

În luna mai 1588 *Armada* a reînceput manevrele sub conducerea ducelui Medina Sidona, iar pe 19 iulie a fost descoperită de către englezi în Canalul Mânecii. Anul 1588 a fost anul în care Drake s-a implicat activ în luptele cu flota spaniolă.

Într-un incident memorabil vasul amiral spaniol "Rosario" s-a lovit de o altă navă, și-a pierdut catargul și s-a separat de restul flotei. Drake l-a capturat cu ușurință, deși primise ordin să urmărească corăbiile spaniole ținând lanterna sa de la pupă aprinsă pentru a conduce vasele englezești care îl urmau. A contat mai mult comoara de pe vasul spaniol (un cutăr plin cu bani regali) și capturarea navei. Comandantul flotei engleze, lordul Howard, aflat la Plymouth a pus la cale, împreună cu Sir Fr. Drake, un atac împotriva spaniolilor care începuseră să manevreze periculos în Canalul Mânecii. *Armada* era alcătuită din 130 de vase, colorate în roșu și auriu,

care ocupau 11 km. de mare. Spaniolii își deplasau navele departe unele de altele ceea ce făcea ca atacul corăbiilor engleze să fie foarte dificil în timpul zilei. În timpul nopții, când spaniolii și-au grupat navele într-o poziție compactă, englezii s-au strecurat în spatele lor și le-au atacat. Deși spaniolii erau mai numeroși cu 2 la 1 corăbiile lor de 1.000 de tone, greoaie și pline cu soldați înarmați, erau greu manevrabile în comparație cu navele englezești mai mici și mai iuți care au reușit să se ferească de tunurile spaniole. După o săptămână de lupte de hărțuire, Medina Sidona a ancorat în

portul francez Calais pe 27 iulie, pentru a prelua întăririle care trebuiau să vină pe uscat, prin Olanda. La miezul nopții 8 nave englezești, pline cu gudron și cu tunurile încărcate, au fost incendiate și trimise spre flota spaniolă, creând panică și distrugerii în rândurile acesteia. Unele corăbii s-au scufundat, altele s-au zdrobit de țărâm, iar celelalte s-au îndreptat spre nord sperând că vor scăpa dacă vor ocoli insulele Shetland și Orkney. Aproape toate navele erau avariate, cu catargele și pânzele rupte. O navă a trebuit să fie legată cu cabluri ca să nu se dezmembreze. Multe dintre ele au fost distruse în Scoția și Irlanda până să ajungă în Spania. Flota spaniolă a pierdut 65 de corăbii și aproximativ 10.000 de oameni. Englezii au pierdut mai puțin de 100 de

oameni și nici o corabie. După această izbândă, spaniolii l-au numit pe Drake "El Draque" (Dragonul) iar englezii l-au pus vice-amiral al flotei regale. Spaniolii l-au învinovățit pe Medina Sidona de înfrângere, iar regele Filip i-a spus: "Te-am trimis să te lupți cu oameni, nu cu vântul și cu valurile". În anul 1589 Drake a încercat să distrugă câteva corăbii rămase intacte, nu a izbutit și s-a întors în Plymouth. Ulterior și-a reluat și activitatea parlamentară. În anul 1595 i-a trimis pe el și pe Hawkins într-o expediție menită să distrugă forțele spaniole din Indiile de Vest. Misiunea a eșuat.

9. Moartea lui Fr. Drake

A murit în luna ianuarie a anului 1596, în ultima sa călătorie pe mare, în golful "Nombre de Dios" lângă coasta panameză. Suferea de câteva zile de dizenterie, contactată în Caraibe. Corpul său a fost pus într-un sicriu de plumb și aruncat în mare. Două corăbii, cu cele mai recente comori capturate, au fost scufundate în apropierea mormântului său. Era în vârstă de aproximativ 54 de ani.

10. De ce trebuie amintit

Pentru că circumnavigația sa a oferit informații suplimentare despre geografia lumii, în special pentru înțelegerea mai profundă a *pământurilor sudice*. Ca navigator, cunoștințele și profesionalismul său îl plasează în aceeași categorie cu Cristofor Columb. Revendicarea Californiei (Nova Albion) pentru Anglia, a determinat inițierea planurilor de mai târziu de a încuraja oamenii din regat să trăiască și să muncească în America.

Bibliografie:

- Aylett, J., F., In Search of History 1485 – 1714, Hodder&Stoughton, London Sydney Auckland;
- ***** , Chronicle Encyclopedia of History, 1400 – 1549, The Renaissance, CD-2000.